

цікаву інформацію, матеріальне забезпечення, створити презентаційні матеріали, відпрацювати практично демонстраційні експерименти. Студенти–гуртківці творчо поставились до цієї роботи, адже була чітка ціль й можливість у нетрадиційній формі презентувати власні досягнення.

Під час проведення «Наукового пікніку» наша команда була мабуть найчисельнішою. Студенти та викладачі жваво спілкувались з відвідувачами, презентуючи коледж та спеціальності, проводили тематичні вікторини з усіма охочими, демонстраційні хімічні досліди, готували мазі, пігулки, напоювали відвідувачів лікарськими чаям за особливими рецептами тощо.

Активне залучення студентів до співучасті у досліджах сприяє зацікавленості до науки та бажанню пізнання. Наші студенти активно відвідують інші навчальні заклади під час щорічного міського заходу під назвою «Ніч науки», що теж значно стимулює їх професійний та науковий потенціал.

Участь у таких заходах розвиває у студентів бажання креативно ставитись до дорученої справи, допомагає виявити нахили подальшої практичної роботи та формує у студентів поняття про важливість та необхідність знань та умінь, які вони отримують у Коледжі, сприяє адаптації студентів до практичної діяльності, допомагає більш впевнено почуватись під час професійного спілкування в подальшому.

Висновки Залучення студентів до пошукової гурткової роботи, міських наукових заходах сприяє формуванню майбутніх фахівців, здатних до творчої праці та професійного розвитку.

Перелік використаних джерел

1. Елькін М.В. Модель проектної діяльності студентів // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. – Київ-Запоріжжя. – 2004. – Вип. 30. – С. 87-91.

2. Науково-дослідна робота студентів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр./редкол.: Л.І.Білоусова та ін. – Х.: Факт, 2010. – Вип.1. – 188 с.:іл.

3. Левченко В. Теорія і практика використання методу проектів у вищій школі // Рідна школа. – 2002. – № 8-9. – С. 45-46.

ВИКОРИСТАННЯ «РОЛЬОВОЇ ГРИ» ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ГІГІЄНА» НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ «ГІГІЄНА ВОДОПОСТАЧАННЯ»

Федорченко Р.А., Волкова Ю.В.,

Строгонова Т.В.

Запорізький державний медичний
університет

Інформація про авторів Федорченко Руслана Анатоліївна, Волкова Юлія Володимирівна, асистенти кафедри загальної гігієни та екології;

Строгонова Тетяна Василіївна, к.е.н., ст.викладач кафедри медичної та фармацевтичної інформатики та НТ.

Анотація У статті описані результати оцінки ефективності та значущості використання методу рольової гри у формуванні ключових компетенцій (знань, умінь, навичок) у студентів І медичного та міжнародного факультетів, які навчаються за спеціальністю «Лікувальна справа». Визначені труднощі, що відмічали студенти в ході проблемного навчання, але вони необхідні, та цілком переборні, так як дозволяють критично поглянути на існуючу реальність і з'ясувати область свого незнання, стимулюючи мотивацію до навчання і вдосконалення, загартовують характер і сприяють формуванню особистої та професійної позиції і дозволяють мислити глобально.

Постановка проблеми Державні освітні стандарти нового покоління базуються на переході від формалізованих дисциплінарних практик в навчальному процесі до міждисциплінарного компетентнісного підходу, тобто посилення професійної та фундаментальної підготовки. Результати навчання в даний час визначаються як «набори компетенцій», що виражають, що саме студент буде знати, розуміти і буде здатний робити після завершення процесу навчання [1]. Багато компетенції важко сформувати за допомогою традиційних форм навчання. Але проблемне навчання, і зокрема імітаційні ділові та рольові ігри дають непогані результати, що підтверджують спостереження авторів [2,3]. Гра є унікальним механізмом акумуляції та передачі соціального досвіду як практичного (оволодіння засобами вирішення завдань), так і етичного, пов'язаного з певними правилами і нормами поведінки в різних ситуаціях. Вона дає можливість сформувати моти-

вацію на навчання, оцінити рівень підготовленості учнів, активізувати їх самонавчання, розвинути індивідуальне професійне мислення, вміння аналізувати і прогнозувати [1,3].

Рольова гра ґрунтується на конкретних ситуаціях з реального життя, і являє собою динамічну модель спрощеної дійсності. Досвід використання рольової гри в процесі навчання, показує, що студенти, які пройшли таку школу, виявляються більш успішними у професійній діяльності [3].

Рольова гра, як метод навчання використовується на нашій кафедрі при вивченні студентами дисципліни «Загальна гігієна» на практичному занятті «Оцінка показників якості питної води різних джерел водопостачання». Студенти поетапно розглядають проблемну ситуацію з різних сторін, як і в гігієнічному, так і в клінічному аспекті, що сприяє формуванню в учнів цілісного уявлення про професійну діяльність лікарів. Вони знайомляться з обов'язками і тактикою поведінки лікарів різних спеціальностей (лікарів-гігієністів, лікарів-лаборантів, лікарів-інфекціоністів та терапевтів) при розслідуванні спалахів інфекційних захворювань водного походження і при встановленні захворювань ендемічного характеру, набуваючи соціальний досвід прийняття індивідуальних і колективних рішень. Будь-яке інтерактивне навчання передбачає зворотний зв'язок з учнями з метою врахування їх інтересів, запитів з приводу змісту і способів спільної пізнавальної діяльності [2]. З огляду на це, кожен раз, після завершення рольової гри, студентам пропонувалося заповнити спеціально розроблену нами анкету, де вони могли висловити свою точку зору і прийняти участь в створенні плану щодо поліпшення епідеміологічної ситуації, наприклад попередженні спалаху вірусного гепатиту В в районах затоплення в Закарпатті. Спираючись на анкетні дані, ми оцінили значення рольової гри у отриманні студентами знань, умінь і навичок по розділу «Гігієна водопостачання».

Викладення основного матеріалу

Об'єктом дослідження стали 125 студентів з курсу І медичного факультету та 22 студенти міжнародного факультету, які навчаються за спеціальністю «Лікувальна справа», у яких при вивченні дисципліни «Загальна гігієна» на практичних заняттях по розділу «Гігієна водопостачання» використовувався метод рольової гри. Для з'ясування думки студентів проводилося анонімне аудиторне анкетування Серед основних питань, що пропонувалися студентам були наступні: яким нетрадиційним

методам навчання віддають перевагу студенти; в якій мірі задоволені студенти даним методом навчання; чи наближена ситуація, що розігрується, до реальних умов дійсності; наявність інтересу і користі при даній формі заняття; чи можливо використовувати отримані знання та набуті навички при вивченні інших дисциплін, а також у майбутній професійній діяльності; чи є складності під час участі у рольовій грі.

При проведенні занять на кафедрі передбачені різні види нетрадиційного навчання. Студенти з пошавленням сприймають такого роду заняття, особливо студенти міжнародного факультету, хоча слід зазначити наявність більшого або меншого інтересу до кожного з них. Як показали анкетні дані, вони віддають перевагу відразу декільком видам активного навчання. «Рольова гра» подобається 46,2% студентів, дискусії - 44,9% , рішення ситуаційних завдань - 38,4%, робота в малих групах - 36,1%, круглий стіл - 24,8%.

Більшість студентів (95,2%) задоволені якістю проведення таких занять і набутими на них знаннями. Сімох студентів (4,8%), що навчалися в 2014-2015 навчальному році, не влаштувала технічна сторона організації рольової гри: відсутність Інтернету та інтерактивних дощок.

Важливим елементом в навчанні студента є можливість отримувати знання з практичної діяльності та особистого досвіду, коли можна «приміряти» на себе роль майбутнього фахівця і випробувати нову поведінку. Рольова гра як раз створює ту ситуацію, яка дозволяє студенту наблизитися до реальної дійсності, хоч і в ігровій формі. Даний факт підтвердили в своїх відповідях 87,8% студента, 8,2% без впевненості відповіли, що «можливо» це так і 4,1% з цим не погодилося.

Відомо, що успіх будь-якого заняття залежить від того, наскільки воно цікаве студенту. Ділова гра викликала інтерес, згідно з анкетуванням у 91,2% студентів, для вісьмох вона була «дуже цікава» і для п'яти дана форма заняття враження не справила.

Однією з умов ефективності навчання є спадкоємність між дисциплінами по вертикалі і горизонталі. Іншими словами, якість знань залежить від того, що вміє з ними робити той, кого навчають. Матеріали анкетування показали, що основна маса студентів має уявлення про інтеграцію знань, і вважають, що набуті знання і досвід можуть бути використані при вивченні наступних дисциплін: інфекційних хвороб (69,5%), охорони здоров'я (9,1%). Всі студенти зробили акцент

тільки на клінічні дисципліни: внутрішні хвороби - 46,2%, загальну імунологію - 5,1%, основи доказової медицини - 2%, загальну хірургію -1,5% респондентів. З розділів особистої гігієни студенти відзначили гігієну харчування (42,6%), внутрішньолікарняні інфекції (25,1%), гігієну дітей та підлітків (13,2%). На думку 19,3% респондентів, отримані знання будуть використані при вивченні всіх дисциплін.

Більша частина студентів (95,2%) твердо впевнена в тому, що отримані під час занять практичні навички знадобляться у їх майбутній професії, 2,7% студентів - не впевнені, 2,1% - утрималися.

При всьому інтересі до проблемного навчання і розуміння його користі, 74,8% учнів відчували певні труднощі під час гри. На недостатній рівень знань з базових і суміжних дисциплін, а також по темі проведеного заняття вказали 25,8% студентів. Письмовий виклад матеріалу при складанні супровідного документа при відборі проби води з джерела водопостачання і при оформленні висновку про якість води, виборі методів дезінфекції, організації моніторингу за якістю води викликали труднощі у 28,6% респондентів. На незнання нормативних документів ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», а також «Руководство по обеспечению качества питьевой воды» (2014, Женева) вказали 23,8% студента, 18,4% з них стверджували, що складно в обговоренні прийти до єдиної думки оцінки ризику для здоров'я людини, і не завжди можливо відстояти свою точку зору, навіть якщо вона вірна. На незнання питань в області організації нагляду за питним водопостачанням вказало - 24,6% респондентів. Проблеми з постановкою діагнозу були у 15,2% студентів, 7,5% - вказали на відсутність організованості і виникнення розбіжностей, труднощі сприйняття ситуації, що розігрується, і своєї ролі всерйоз. При цьому 19,1% студентів складності не відчували і для них все було відносно легко і цікаво, 14,3% респондента утрималися від відповіді.

Якби студентам надали можливість грати ще раз, то 53,7% з них вважали за краще б все залишити без змін, оскільки гра сподобалася і все в ній влаштувало, 46,3% учнів хотіли б краще підготуватися і повторити матеріал з мікробіології, біології, біохімії та хімії; бути більш активним, зібраними і організованими; ґрунтовно підготуватися до заключного виступу; більше висловлювати свою точку зору і давати висловлюватися іншим; вибрати лідера і помінятися ролями. Не

з змогли відповісти на питання 21 студент (14,3%).

Студентам надавалася можливість внести свої пропозиції щодо поліпшення проблемного навчання. Третина з них (31,9%) визнали, що в цьому немає потреби, оскільки гра відповідала реальним умовам і була цікава, більше половини (53,7%) запропонували більше практичних занять проводити у вигляді PBL, TBL, дискусій, вирішення ситуаційних завдань і міні-конференцій; розглядати реальні ситуації з професійного життя лікарів; формувати більше команд; ускладнити клінічні завдання; удосконалювати план гри і передбачити нагороди; давати можливість висловлюватися кожному; брати участь самим у створенні ситуаційних завдань і методик навчання. Від 21 студента (14,3%) пропозицій не надійшло.

Висновки

1. Результати досліджень свідчать, що завдання з навчання студентів з курсу І медичного та міжнародного факультетів з дисципліни «Загальна гігієна» на практичних заняттях «Гігієна водопостачання» успішно реалізуються при використанні в навчальному процесі ролівої гри. Це знаходить відображення в формі компетенцій (знань, умінь, навичок), отриманих студентами та необхідних для ефективної діяльності в заданій предметній області.

2. Разом з тим, визначені деякі труднощі, які відчують студенти в ході проблемного навчання. Ми вважаємо, що вони в якійсь мірі необхідні, але, цілком переборні, так як дозволяють критично поглянути на існуючу реальність і з'ясувати область свого незнання, стимулюючи мотивацію до навчання і вдосконалення, загартовують характер і сприяють формуванню особистої та професійної позицій і дозволяють мислити глобально.

3. В ході аналізу показників якості води за умовами ситуаційних задач розділу «Гігієна водопостачання. Оцінка якості питної води», особливий інтерес висловили студенти міжнародного факультету. Вони пов'язують це з існуючими відмінностями стандартів якості питної води, прийнятих в законодавчому порядку в різних країнах.

4. На думку викладачів, дана методика, запроваджена в навчальний процес при вивченні розділу «Гігієна водопостачання», незважаючи на трудомісткість, дає свої позитивні результати.

Перелік використаних джерел

1. Аверченко Л.К., Доронина И.В., Иванова Л.Н. Имитационная деловая игра как метод развития профессиональных компетенций // Высшее

образование сегодня. - 2013. - №10. - С. 35-39.

2. Бобкова Л.Н. Ролевая игра как проблемный метод обучения, способствующий успеху профессиональной подготовки студентов // Высшее образование сегодня. - 2013. - №8. - С.74-78.

3. Бурмистрова В.А. Модернизация системы высшего образования // Научно-педагогический журнал. - 2008. -4.- С.75-78.

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ

Филипюк Д.О.

Рівненський державний базовий медичний коледж

Інформація про автора Филипюк Дмитро Олександрович, викладач акушерства та гінекології.

Анотація У статті розглядається проблема формування дослідницьких умінь та навичок студентів медичних коледжів на заняттях акушерства та гінекології.

Ключові слова: дослідницькі вміння та навички, дидактичні умови та етапи формування дослідницьких умінь та навичок.

Постановка проблеми У процесі змін, що відбуваються в соціально-економічній сфері в Україні важливе місце належить реформуванню системи медичної освіти. Крім цього, в умовах, коли наше суспільство знаходиться в кризовому стані, завдання вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації полягають у:

- » підготовці висококваліфікованих майбутніх медичних працівників середньої ланки, здатних до самоосвіти та самовдосконалення;
- » збереженні наукового, освітнього та культурного потенціалу;
- » забезпеченні зайнятості тих, хто закінчив навчання.

За статистичними даними (аналіз випускних іспитів, кроку «М») тільки 28% випускників вітчизняних вищих медичних закладів I-II рівня акредитації підготовлені на рівні розвинутих професійних умінь, 15% вміють виконують основні професійні задачі у великому розмаїтті їх нетиповості, 40% мають певний рівень знань та навичок, але не вміють оперувати ними у вирішенні ускладнених задач невідкладної долікарської допомоги. Тому викладачу необхідно не тільки формувати

певну систему науково-теоретичних знань, але і своєчасно навчати вмінню застосовувати набуті знання, готувати студентів до майбутньої професійної діяльності. Важливим завданням фахової підготовки майбутніх медичних працівників середньої ланки є формування у студентів дослідницьких умінь і навичок. Майбутня професійна діяльність має стимулювати прагнення особистості до формування професійних знань, умінь, навичок та якостей. Таким чином, маємо забезпечити ґрунтовну професійну підготовку студентів до дослідницької діяльності. Процес формування дослідницьких умінь та навичок проходитиме успішно, якщо майбутні медичні працівники братимуть активну участь у дослідництві. Для цього необхідно створити оптимальні умови на практичних заняттях у процесі безпосереднього спілкування зі студентами, де нові технології навчання дозволяють позбутися формалізму, сприяють більш повному розумінню теоретичного матеріалу, розвивають творчий потенціал студентів.

Виклад основного матеріалу Аналіз науково-педагогічних досліджень засвідчив, що проблемою формування дослідницьких умінь і навичок займалися такі вчені, як Т. Бабенко, І.Лукашук, О.Маркович та інші. Важливі кроки на шляху особливостей формування дослідницьких умінь і навичок у студентів-медиків розкрито в роботах Т.Бабенко, І.Лукашук, І. Хмеляр, М. Шегедин та ін.

Із огляду на зазначене, *метою статті* є розкриття процесу формування дослідницьких умінь та навичок майбутніх медичних працівників.

Аналіз наукових джерел [1;2;5;6] дозволив з'ясувати поняття дослідницьких умінь і навичок.

Дослідницькі вміння, на нашу думку, це комплекс усвідомлених дій, який спрямований на самостійне виконання професійних завдань у межах фахової компетентності із застосуванням теоретичних знань [1;3].

Дослідницькі навички – це процес застосування усвідомлених умінь для вирішення нестандартних ситуацій [1;3].

Формування дослідницьких умінь і навичок студентів-медиків буде ефективним за умови дотримання таких етапів:

1. мотиваційний;
2. теоретичний;
3. тренувальний;
4. контролюючий.

До основних видів дослідницьких умінь та